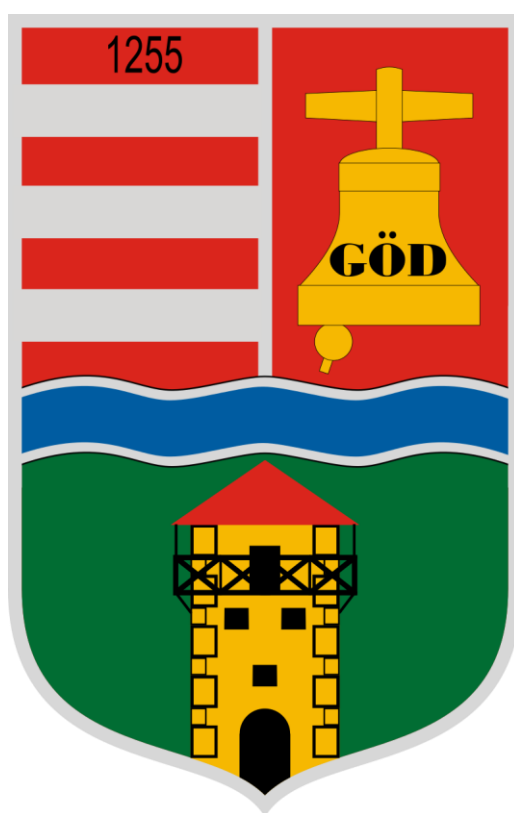

A múlt tisztelete, a jövő öröksége

**GÖD VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
KULTURÁLIS KONCEPCIÓJA**

2020 - 2024

GÖD

2020.

Ajánlás

- „ A kultúra a mindennapi emberi létezés minősége.
Ha ezt a kultúra fogalom-meghatározást elfogadjuk,
akkor az értékes minőségi emberi élethez tartozónak gondolom:
- az ember önfenntartásáért, gyarapodásáért végzett munkájának alkotó örömét;
 - a társért, a gyermekért, a barátért, a közösségért érzett felelősség és tenni akarás fizikai és szellemi erőfeszítéseit;
 - a szűkebb és tágabb környezetben - a világban való eligazodásra törekvés, akarat szándékát;
 - a bennünket körülvevő világ nagyszerűségeinek, szépségeinek, megismerési vágyát;
 - az emberi jószág, szeretet felismerésére, igénylésére – viszonzására törekvést,
- és ha mindezekkel együtt képes az ember az önmegvalósító munkáról, a szeretetről, az értékekről, a szépségről mások számára is alkotásban: szóban, írásban, énekben-zenében, táncban, rajzban, festményben, szoborban és alkotott tárgyban valami fontosat – mindenki számára hasznosan okosat, esztétikai élményt jelentőt elmondani – akkor a mindennapi emberi létezésnek azt a minőségét tudja megteremteni, mely része a közösségi kultúrának.
Éli és gazdagítja a kultúrát.”

Kerekes László, grafikusművész
Bessenyei György díjas népművelő

Tartalomjegyzék:

1. Bevezető	3.o.
1.1. A koncepció elkészítésének indokai	4.o.
1.2. A koncepció célja	5.o.
1.3. A koncepció feladatai	5.o.
2. Önkormányzati alapelvek	6.o.
2.1. A fontosság elve	6.o.
2.2. A szükségesség elve	7.o.
2.3. Az anyagi segítés elve	7.o.
3. Helyzetelemzés	8.o.
3.1. A város történelmi háttere	8.o.
3.2. Jelenlegi helyzetkép	10.o.
3.3. SWOT- analízis	11.o.
4. Törvényi, jogszabályi, szakmapolitikai háttér	13.o.
4.1. Törvényi, jogszabályi rendelkezések	13.o.
4.2. Szakmapolitikai elképzelések	17.o.
5. A kulturális feladatellátás intézményi háttere	20.o.
5.1. József Attila Művelődési Ház	20.o.
5.2. Göd Városi Könyvtár	22.o.
6. A feladatellátást segítő intézmények, szervezetek	23.o.
6.1. Köznevelési intézmények	23.o.
6.2. Civil szervezetek	24.o.
6.3. Egyéb színterek	24.o.
7. Az önkormányzat kulturális közigazgatási feladatai	25.o.
8. Jövőkép, fejlesztések	25.o.
8.1. Célkitűzések 2020. - 2024	26.o.
8.2. Rövid- és középtávú fejlesztési elképzelések	27.o.
8.3. Hosszútávú fejlesztési elképzelések	30.o.
9. A kulturális terület finanszírozásának biztosítása	31.o.
10. Zárzó	32.o.
11. A koncepcióhoz megírásához felhasznált irodalom, dokumentumok jegyzéke	33.o.

1. Bevezető

Ezen koncepció egy már létező, a korábbi években, Tapodi Katalin által elkészült munkán alapszik. Az azóta eltelt idő, s egyéb tényezők változásokat hoztak.

Egy kulturális – de bármely – koncepció csak része egy város életének. A többi tényező kölcsönhatásában alakul tovább. S ezért tartjuk fontosnak, hogy ezen koncepció megnyisson egy sort, s majd az összefüggések feltárásával térjünk hozzá vissza.

A kultúra ugyanakkor alapvetés. Jelentése: művelni. Ahogy eleink az élet különböző területeit „művelték”, az az ember gyökér-rendszere, az identitásunk. Az önkormányzat nemes, hosszú távú és jelentős feladata a település kultúrájának feltárása, megőrzése, működtetése, fejlesztése. Gondoskodni a következő generációk számára az átadásról.

Kiemelt cél: a helyi adottságok, érdekek, értékek és szükségletek figyelembevételével a kultúra, a közművelődés és a közösségi művelődés lehetőségeinek biztosítása. A helyben működő kulturális intézmények és a civil szervezetek számára orientáció nyújtása. A település kulturális örökségének minél szélesebb körű megismertetése és tovább örökítési – innovatív - lehetőségeinek bemutatása.

A városi polgárnak a kulturálódás ugyanolyan alapvető érdeke és joga, mint bármely más, a városi civilizáció adta infrastrukturális lehetőség igénybevétele. A városi ember komfortérzetének megteremtése korszerű kultúra, és ennek igénybevételi lehetőségei nélkül elképzelhetetlen. Mindezek létezése alakítja ki a helyi, települési identitást.

Identitásunk alapja történelmünk, értékeink, kultúránk megőrzése. Európaiságunk értelme és záloga a minőség és a pluralitás. A piaci viszonyok kialakulásának korában óvni kell azokat a kulturális értékeket, amelyekre a piac törvényszerűségei a fogalom leegyszerűsített, a klasszikus szabadverseny-értelmezésben nem érvényesíthetők. Nem mérhető közvetlenül a kultúra által megtermelt érték, s nem lehet objektív értékmérő egységet sem találni. A kulturális feladatellátás terén tehát segíteni kell az egyéni kezdeményezéseket, az önszerveződő csoportokat, egyesületeket, alapítványokat, a kiemelkedő tehetségeket. Tiszteletben kell tartani a következő nemzedékek jogát, hogy ők is megismerhessék emlékeinket, megélhessék hagyományainkat, hogy elsajátíthassák azt a szokáspotenciált, amivé történelmünk során közösségeink – a legkisebb egysegtől, a családi tradíciótól a nemzeti hovatartozásig – váltak.

Másfelől viszont az információs társadalom korát éljük. A jó értelemben vett globalizáció korszakát. Melynek dimenziói az oktatás, a tudomány, az innováció. Az új típusú gazdaság a kultúra, mint értékteremtő erő felől járhatók be. Az információs társadalomban a rugalmas, a gyakorlatban sokoldalúan alkalmazható elméleti tudás a gazdaság kulcsfontosságú tényezőjévé válik. A teljesítő-képesség döntő mértékben a lakosság képzettségén, iskolázottságán, műveltségén múlik. Az ismeret válik meghatározó iparággá, a gazdaság egy új korszakát nyitva meg ezzel, ahol a kultúra, a magas felkészültséghez kötött kultu-

rális szolgáltatások a jelentős, ha éppen nem a legfontosabb értékteremtő tényező. Ez megváltoztatja az egyének és a közösségek egész kapcsolatrendszerét. Az egyes helyi, nemzeti kultúrák sajátos szemléletükkel és hagyományokkal mindinkább az érdeklődés középpontjába kerülnek.

Az intézményfenntartásnak és az önkormányzati finanszírozásnak ezen – sokszor egymásnak feszülő – elvek érvényesítését kell szolgálniuk.

A kultúrát az emberi lét megjelenési formájaként is értelmezve, olyan döntési mechanizmusok kialakítása szükséges, amelyek lehetővé teszik a mindennapi élet környezetének, a városnak a kulturált át- és kialakítását. Legyen ennek fontos lépése ez a koncepció.

A helyi közösségek hétköznapijait, ünnepeit egyaránt meghatározzák a gazdasági, társadalmi örökségek, a kulturális tradíciók, a természeti és épített környezeti értékek. A város pedig megköveteli és lehetővé teszi mind a betelepülőktől, mind a benne megszületettektől, hogy ne veszítsék el a leglényegesebbet abból, amit a város a mindenkori emberiség számára jelent: nemzedékek során át csiszolódott és nemesedett értékeket, azt a fel nem mérhető nevelőerőt, amit ezek az értékek képviselnek.

1970-ben egyesült nagyközséggé Alsó- és Felsőgöd. 1999-ben nyert városi rangot. Történelmi léptékben fél évszázad elenyésző. A közösség – általában generációkon keresztül – összecsiszolódásához úgyszintén. Ezen összefüggésben a „gödi identitás” gyermekkorát éli, féltő szeretettel kell rá vigyáznunk. Gondoskodnunk kell, hogy megkapja mindazt a lehetőséget, melyet mások évszázadokon keresztül élveztek-alakítottak.

Gödön három különböző jellegű általános iskola működik. Aktívak a történelem-feltáró, hagyományőrző egyesületek, karitatív intézmények. A komplex nevelés és családfejlesztés országos unikumának nevezhetjük a „Becsalt” (Belépés Családostul), amely a természetjárás, sport, hagyományőrzés, művészeti oktatás – komolyzenei és jazz – magas fokú szintézisét teremti meg.

Gödön kiemelkedően sok aktív művész lakik, akik sokat szeretnének tenni mind ezen célok megvalósításáért. Miként nemrégiben a 2020-as Évindító jótékonyági koncerten többen megfogalmazták, Göd a művészet, a művészek városa. Velük, és természetesen intézményeinkkel és egyházi és civil szervezeteinkkel együttműködve kívánunk a továbbiakban megvalósítani közös céljainkat.

Mindehhez nyújt segítséget ez a koncepció.

1.1. A koncepció elkészítésének indokai

Az Országgyűlés 2017. május 18-án fogadta el az 1997. évi CXL. a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről alkotott törvény módosítását. A törvény további módosításra 2017. december 9-én került sor. Az utolsó törvénymódosításban került elfogadásra a közművelődési alapszolgáltatásokról, valamint a közművelődési intézményekről és a közösségi színterekről történő rendelkezés.

Elfogadásra került a 415/2017. (XII. 18.) számú Kormányrendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a művészeti, a közművelődési és a közgyűjteményi területen foglalkoztatott közalkalmazottak jogviszonyával összefüggő egyes kérdések rendezésére című 150/1992.(XI. 20.) Korm. rendelet és az Országos Dokumentumellátásról szóló 73/2003 (V 28) Korm. rendelet módosításáról. Ugyancsak elfogadásra került a Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj adományozásáról szóló, újraszabályozott miniszeri rendelet.

A fenti törvény az alapelvek között meghatározza, hogy a „kulturális alapellátás keretében a közgyűjtemények és a közművelődési intézmények a központi költségvetési források felhasználásával az érintett célcsoportok számára biztosítsák a tárgyi és szellemi kulturális örökség hozzáférhetővé tételét, valamint olyan közszolgáltatásokat nyújtanak, amelyek hozzájárulnak a személyiség fejlődéséhez és kiteljesedéséhez, az aktív polgársághoz, a társadalmi beilleszkedéshez és a közösségfejlesztéshez, valamint a foglalkoztatáshoz szükséges egyéni kulcskompetenciák fejlesztéséhez.” Mindenkinnek joga, hogy a kulturális alapellátás keretében igénybe vegye a nyilvános könyvtári ellátás rendszerét, a muzeális és közművelődési intézmények szolgáltatásait.

Göd Város Önkormányzata 2002. évben, 11/2002. (IV. 23.) számon alkotott egy rendeletet az önkormányzat közművelődési feladatairól, a helyi közművelődési tevékenység támogatásáról. A rendelet előírásai törvényesek, ennek ellenére – az eltelt időszak változásai miatt – a rendelet frissítése szükségessé vált, ezért 2019 decemberében a képviselő-testület új közművelődési rendeletet alkotott.

Az Önkormányzat vallja, hogy a társadalom minőségi életesélyének fontos, nélkülözhetetlen alapja, bázisa a közművelődés, tágabban a kulturális tevékenység. Feladatának tekinti a kulturális élet feltételeinek biztosítását, annak támogatását. Magáénak vallja az európai demokráciák alapértékeit, ezért igényli és ösztönzi az öntevékenységet, az önkéntességet, a folyamatok nyilvánosságát, a lakossági részvételt a döntés-előkészítési folyamatokban, a partneri együttműködést, a diszkrimináció-mentes és esélyegyenlőséget biztosító szervezeti kereteket. Figyelembe veszi a ma leginkább befolyásoló tényezőket; a tömegkommunikáció hatását, az Internet, az informatikai lehetőségek általánossá válását, a globalitást, az európai integráció adta kihívások és lehetőségek megjelenését, a városban végbemenő átalakulást. A kultúra alkotói és tudatos fogyasztói résztvevői a jövő formálódásának.

A kulturális koncepció elkészítésének egyik indoka tehát az, hogy támpontokat nyújtson a helyi közművelődési rendelet módosításához.

Ugyanennyire lényeges, hogy a koncepció hosszú távra meghatározza azokat a prioritásokat, amelyek az önkormányzat kulturális feladatellátása során fontosak. A helyi specifikumokhoz igazodva, szabadon választott tevékenységek meghatározása alapján zajlik a fenntartó által célzott tevékenységek megvalósítása, s emellett a lakosság az általa fontosnak tartott kulturális célokat is realizálja.

1.2. A koncepció célja

Segítséget adjon a helyi közművelődési rendelet olyan irányú módosításához, amely a magasabb szintű jogszabályi követelményekkel összhangban a helyi igényeknek, körülményeknek, viszonyoknak megfelelő előírásokat tartalmaz. A rendelet megfogalmazásánál mindenképpen a hitelességre kell tehát törekedni, ehhez pedig egy alaposan kidolgozott koncepció szükséges.

A koncepció elkészítése szükséges ahhoz, hogy a város középtávú kultúrpolitikájához megfelelő iránymutatást nyújtson, behatárolja az elkövetkező 5 év feladatait az aktuális helyzet alapján. A koncepciónak, amennyire lehetséges, le kell írnia a jövőbeni szándékolt állapothoz vezető utat, a kezdeti sürgető lépéseket, a távlati célokat. A koncepció tehát nem csupán iránymutatás, hanem a szükségletek, a feladatok, a megoldási módok számbevételére oly módon, hogy a meglévő értékek megőrizhetők, a hiányosságok pótolhatók, és a város kultúrájának sokszínű fejlődési tendenciái továbbra is biztosíthatók legyenek.

1.3. A koncepció feladatai

Elsődleges feladata, hogy a cél elérése érdekében, nyújtson egy tényfeltáró elemzést a város közművelődésének aktuális helyzetéről, a rendelkezésre álló dokumentumok alapján. A minél precízebb elemzés elkészítésébe lehetőség szerint be kell vonni az intézmények vezetőit, dolgozóit.

A koncepciónak a törvényesség biztosítása érdekében ismertetnie kell a kulturális terület hatályos jogi hátterét.

A koncepciónak ki kell jelölnie azokat az alapelveket, távlati célokat, amelyek a város jövőbeni kulturális politikájának vezérfonalát alkotják. Az így kijelölt céloknak összhangban kell lenniük az általános fejlesztési célokkal.

A koncepciónak tartalmaznia kell az elkövetkező 5 év kulturális fejlesztésének tervét, konkrét feladatokat kell megfogalmaznia. A feladatok között meg kell

említeni a sürgősen megoldásra váró problémákat, melyek elsősorban az intézményrendszer működéséhez, fenntartásához köthetők, és az állandóan szem előtt tartandó, főleg a kultúra ápolásával kapcsolatos teendőket. A feladatok egy részének megoldása kizárólag az Önkormányzat kötelezettsége, más részének rendezését az intézményeknek kell vállalniuk, a legtöbb cél, feladat azonban csak tudatosan együttműködve, közösen érhető el, oldható meg.

A koncepciónak jeleznie kell, hogy milyen elveket követ a kultúra-finanszírozással kapcsolatban, ennek konkrét tervezése a változások előrelátásának hiányában azonban nem lehetséges.

2. Önkormányzati alapelvek

2.1. A fontosság elve

Az önkormányzat fontosnak tartja, hogy biztosítsa Göd város polgárainak

- a) az egyenlő bánásmód követelményeinek megtartását;
- b) a kulturális intézmények, szinterek politikai és világnézeti függetlenségét;
- c) az alapvető differenciált kulturális szükségletek kielégítését az önkormányzati közművelődési és közgyűjteményi intézmények, szinterek biztosításával;
- d) a város környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárását, megismertetését a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítása érdekében;
- e) olyan közszolgáltatások nyújtását, amelyek hozzájárulnak a személyiség fejlődéséhez és kiteljesedéséhez, az aktív polgársághoz, a társadalmi beilleszkedéshez és közösségfejlesztéshez, az egyéni kompetenciák fejlesztéséhez;
- f) a kulturális javak és ezek jelentőségének megismertetését a történelem alakulásában, a nemzeti és nemzetiségi önismeret formálásában, valamint az ezek védelmével kapcsolatos ismereteket a könyvtári szolgáltatások, a közművelődés, az oktatás, az ismeretterjesztés, a sajtó és a tömegtájékoztatás útján;
- g) a kulturális alapellátás szolgáltatásainak igénybe vételét;
- h) közösségek létrehozását, külön jogszabályban meghatározottak szerint szervezet alapítását és működtetését közművelődési és közgyűjteményi céljaiknak érvényesítésére;
- i) a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének megőrzését, fejlesztését, érdekérvényesítésének segítését;
- j) a különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének és fenntartásának segítését.

2.2. A szükségesség elve

Göd Város Önkormányzatának kötelező feladata a helyi közművelődési tevékenység támogatása, a nyilvános könyvtári ellátás rendszerének működtetése. Ennek érdekében vállalt feladatai:

- a) a lakosság kulturális, közművelődési igényei kielégítéséhez szükséges feltételek biztosítása;
- b) az alkotó művelődési közösségek számára a működési feltételekről való gondoskodás;
- c) a nemzeti, állami, helyi ünnepeink méltó városi szintű megrendezése;
- d) a kulturális esélyegyenlőtlenségek csökkentése;
- e) a munkanélküliség csökkentésére felnőttképzési lehetőségek biztosítása;
- f) a városban tevékenykedő civil szervezetek közművelődési munkájának segítése;
- g) az idegenforgalmi lehetőségek segítése a kultúra sajátos eszközrendszerével;
- h) a városi hagyományok ápolása és őrzése;
- i) új kulturális, közművelődési kezdeményezések felkarolása.

2.3. Az anyagi segítség elve

Az önkormányzat

- a) a kulturális feladatokat ellátó intézményeket, színtereket, szervezeteket olyan mértékű pénzügyi finanszírozásban részesíti, amelyek elégségesek kötelező feladataik ellátásához;
- b) biztosítja a kulturális intézmények, színterek, szervezetek feladatellátásához szükséges feltételeket;
- c) részt vállal a modernizáció megkívánta szaktudás, nyelvismeret, közéleti tájékozottság, általános műveltség megszerzésének segítésében;
- b) bekapcsolódik a „helybéliség” tudatának kialakítását célzó helytörténeti, hagyományőrző és hagyományteremtő kulturális tevékenységekbe;
- c) részt vesz a szociokulturális, az egészségügyi felvilágosító-megelőző és a mentálhigiénés munkában;
- d) segíti a helyi kisebbség kultúrájának ápolását, fejlesztését;
- e) gondoskodik a diákok szünidei és szabadidős programjairól;
- g) segítik az idős korosztály kulturált szabadidő-eltöltését.

Az Önkormányzat az alapelvek megvalósítása érdekében meghatározza általános célkitűzéseit, a közművelődési, közgyűjteményi, közösségi, oktatási, művészeti feladatot ellátó intézmények, szervezetek működéséhez kapcsolódó konkrét feladatait.

3. Helyzetelemzés

3.1. A város történelmi háttére

A város elhelyezkedése

A Dunakanyar kapujának nevezett Göd Budapesttől északra, a 2. sz. főút mellett helyezkedik el, a Duna bal partján, Budapest és Vác között, a fővárostól mintegy 20 km-re.

Megközelíthető: Budapestről a 2. sz. főúton Dunakeszin keresztül, és a közelmúltban épült új M2 jelű autóúton, valamint a Budapest-Szob villamosított nemzetközi vasútvonalon, Alsógöd, Göd és Felsőgöd MÁV állomásokon. Dunai vízi úton a Szigetmonostort és Gödöt összekötő révén. A városon keresztül halad a Budapestet a Duna-kanyarral összekötő kerékpárút.

Térségi szerepköre

Göd múltját tekintve, a XX. század elejétől napjainkig kedvező természeti adottságai miatt kedvelt üdülőhely, a közelmúltban a lakó- és üdülőterület jellege egyaránt erősödött.

Városszerkezet

A település szerkezetére jellemző, hogy észak-déli irányban kettészeli a 2. sz. főút, valamint a Budapest – Vác vasútvonal, a többi, településszerkezetet is meghatározó útja a 2. sz. úttól indul ki keleti irányban. A település belterülete a nyugati, Duna melletti sávban helyezkedik el. A belterület két fő részből áll: Felsőgöd és Alsógöd területéből. A településrészek eltérő jellege a földrajzi adottságokon túlmenően a parcellázások különböző megoldásából ered. Önálló településrészként megemlítendő még a mintegy 300 lakosú Bócsa, falusias beépítésével, lovassportjával, s a közelében lévő SAMSUNG SDI gyárral.

Göd közigazgatási területe 2223 hektár, ebből 855 hektár a belterület.

Történelmi múlt

A régészeti leletek tanúsága szerint Göd területe már a régmúlt időkben is lakott volt. A település határában számos újkőkori, rézkori, vaskori és bronzkori emléket – többnyire használati tárgyakat – találtak. A mai Bócsa-újtelepen (Ilkamar) későrómai, I. Valentinianus császár idejében megkezdett erődépítkezés nyomait tárták fel.

Göd első okleveles említése 1317. október 23. Göd névadója vélhetően Kókai Egyed, Eged, Ged, Göd, aki részbirtokosa volt a Keszi név alatt szereplő Vácig terjedő földterületnek, melyen Göd falu létrejött.

Göd a XII-XIII. században már templomos helynek számított. Felsőgöd déli részén, a Templom-dombon állt a falu középkori temploma. Az oszmán uralom elején elpusztult településünk, majd lassan települt újra Göd-pusztára.

A kedvező közlekedési adottságoknak (1846-ban adták át a Pest-Vác vasútvonalat), és a főváros közelségének köszönhetően 1890 körül intenzív parcellázás indult először Felsőgödön, majd később Alsógödön.

1970. július 1-én a döntően munkástelepülésű Felsőgöd és a korábban jómódú villatulajdonosok lakta Alsógöd nagyközséggé egyesült. A település 1999-ben városi rangot nyert.

Építészeti értékek

A város számos, a XX. század elején épült hangulatos villa mellett, egy országos jelentőséggel védett műemlékkel is rendelkezik: a volt **Nemeskéri Kúriával**. A város legrégebbi, ma is meglévő épülete az ún. **Kincsem istálló**. Az épület feltehetőleg a XVII. században épült, postakocsi-váltó állomásként működött a Budapest-Vác vasútvonal elkészültéig (XIX. század közepe). A XIX. század végén versenyloistálló üzemelt benne, nevét a világ máig legeredményesebb versenylováról, Kincsemről kapta. Az épület felújítása megtörtént, kulturális célú hasznosítása folyamatban van.

A városban számos híres ember nyári lakhelye, villája található, köztük: a Pichvilla (a mai városháza), a Tost-Wigner-villa (ma piarista iskola), a Schöfferkastély (gyermekotthon-Újtelep), a Walch-ház (ma általános iskola, az egykori téglagyár irodája), az Irma-lak, a Latabár-villa, a Délibáb-villa, a Huzella-villa (Dr. Huzella Tivadar hozta létre az alsógödi Biológiai Kutatóállomást 1930-ban, ma az ELTE tulajdon), a Fácán vendéglő (1876-ban épült a Kincsem miatt ideérkező újságírók számára), Németh László villája (az író és családja itt nyaralt és élt, itt írta néhány művét), a Szapáry kastély, a Biciklista Nagyvendéglő (a mai József Attila Művelődési Ház, nevét az első magyar amatőr kerékpárversenyről kapta, mely Budapest és Göd között zajlott).

Természeti értékek:

A város természeti értékei közül kiemelkedő a természeti értékekben gazdag **Duna-partja**. (5 km). Két dunai strand és az ekként használt Gödi sziget („Homoksziget”) nyújt felüdülést a nyári szezonban.

A **Gödi-Sziget** és környéke országos szintű védelmet kapott, a Duna-Ipoly Nemzeti Park része.

A város határában **gyógyhatású termálvíz** található. A gödi termálfürdő egész évben nyitva áll a vendégek előtt. A gödi termálvizet a szakhatóságok **gyógyvíz** mellett **ásványvízzé** is minősítették.

Szintén országos jelentőséggel védett terület a Gödi Láprét.

Templomok

Göd már a középkorban is templomos helynek számított, kör alaprajzú temploma a mai várdomb közelében állott. Ma 5 temploma található meg.

Felsőgöd:

- Felsőgödi Jézus Szíve Plébánia neoromán stílusban épült templom (1924-ben avatták fel),
- Felsőgödi református templom (1939-ben épült, szintén neoromán stílusban).

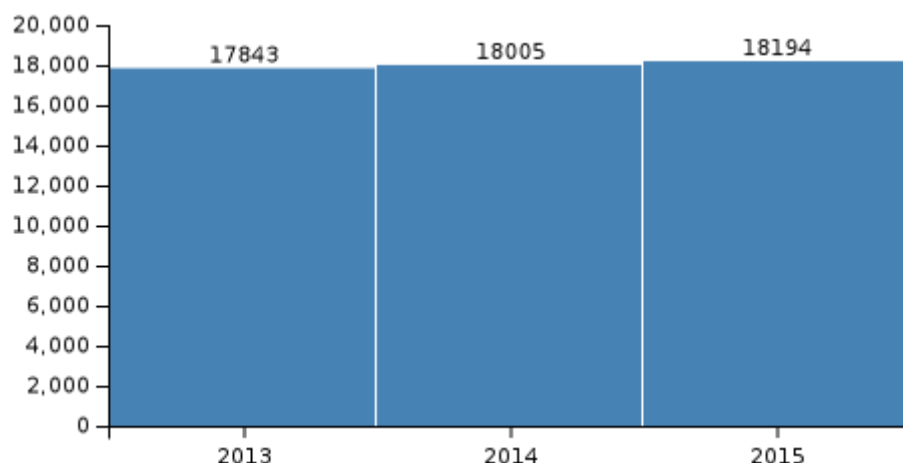
Alsógöd:

- Alsógödi Szent István templom (1996-ban épült újjá),
- Alsógödi református templom,
- Alsógödi evangélikus templom (1929-ben szentelték fel a Feneketlen tó közelében).

3.2. Jelenlegi helyzetkép

Göd város azon települések közé tartozik, amelyek népesség-növekedése felgyorsulóban van. Míg az 1991-95 közötti időszakban a település népességnövekedése 1,4 százalék volt, addig 1996 és 2000 között a növekedés már 11 százalékos. A tendencia a mai napig is tart, 2006-ban az állandó népesség 15.329 fő volt.

A 2013 és 2015. közötti növekedést az alábbi táblázat még jobban érzékelteti:

Göd utolsó hivatalosan becsült népessége 2019. január 1-én már 20.501 fő, ami akkori Magyarország népességének 0.2%-a (Pest megyének 1.63%-a). Népsűrűsége 901 fő/km². Lakások száma 7032, ami a népességet figyelembe véve 2.8 fő/lakás. Ha népesség közel azonos ütemben változik, mint 2017 és 2018 között (2,2%/év), akkor 2018-ban Gödlakosság várhatóan tovább nő, 2019 év végén már 21.027 fő.

Ebből 92% (19.344 fő) lakóhellyel, míg 8% (1.683 fő) csak tartózkodási hellyel rendelkezik a városban.

A demográfiai mutatók Göd esetében általánosságban a korfa felfele keskenyedő, piramis alakzata tapasztalható, vagyis **a fiatalok részaránya az össznépességhez viszonyítva növekszik.**

A 2017. január 1-i adatok alapján a népesség 3%-a 3 év alatti; 3,5%-a óvodás korosztályú (közel 700 fő).

Az általános iskolások száma a fenti időpontban 2 ezer fő fölött van, a lakosság több mint 10%-a. A középfokú oktatásban részt vevők száma az összlakosság 4%-a, ami folyamatosan növekedni fog, az általános iskolákban végzetek számával egyenes arányban. A 19-22 év közöttiek aránya 4,3%, ők azok, akiknek nagy része valamilyen felsőfokú képzésben vesz részt.

Az aktív (kereső) népesség aránya – 23 és 62 év közöttiek – közel 12 ezer fő, 56%. Nagy részük napi ingázó, elsősorban Budapestre és a közeli Vácra járnak dolgozni.

A nyugdíjasok aránya (63 év feletti) 22%, közel 4.500 fő.

Ha összehasonlítjuk az adatokat, akkor arra a következtetésre jutunk, hogy az óvodások, általános- és középiskolások, és a vélhetően felsőfokú oktatásban résztvevők aránya közel azonos a nyugdíjas korosztály arányával.

A helyzetelemzésben felsorolt tények és megállapítások alapozzák meg a koncepcióban felvázolt feladatokat. Az elmúlt 10 évben a városban jelentős változások következtek be, a lakosság létszáma növekedett, a lakosság megoszlása megváltozott, több fiatal család él a településen, kiszélesedett az ifjúsági korosztály. Emiatt egy újabb felmérés, az adatok aktualizálása szükséges.

Az ingázóknak az utazás sok idejét leköti, elsősorban azokat a programokat veszik igénybe, ami „megéri”, ami hasznos számukra. Nem könnyíti meg a város kulturális életében dolgozók feladatát az sem, hogy a karnyújtásnyira lévő főváros minden korosztálynak számos szórakozási, időtöltési lehetőséget kínál. Az aktív korúak szívesebben vesznek (vennének) részt felnőttképzési programokban, ellenben a szórakoztató, rekreációs tevékenységekből csak a magas színvonalúakat választják. Ugyanakkor gyermekeiknek keresik, és biztosítják az iskolán kívüli művelődés lehetőségeit.

Göd kivételes humán- és kulturális gazdagsága lehetőséget ad a város jobb láttatására, megjelenésére országos, testvérvárosi, de akár nemzetközi téren is.

A nyugdíjas korú népességre érdeklődésére is számítani kell a kulturális kínálat kialakításában. A nyugdíjas lét, az idős kor, nem jelent feltétlenül szegénységet és igénytelenséget, sőt az élethosszig tartó tanulás (Life Long Learning) egyre elterjedtebb ezen korosztály körében (számítógépes tanfolyamok). A nyugdíjas korosztály nagyon aktív és színes klubéletet tart fenn.

3.3. SWOT- analízis

Az elemzés a település helyzetfeltárásából származó információk stratégiai szemléletű, rendszerezett összegzését tartalmazza, melyek az erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek a művelődés területén:

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> Fekvés, közlekedési megközelíthetőség Megyei, regionális környezet Rekreációs területek bőséges kínálata Kulturális értékek megőrzése □ Kedvező természeti viszonyok (vizek, tájak) Jó életkörülmények A település környezetében sokszínű turisztikai kínálat Városi élet együttműködése a gazdasággal Gazdag kulturális örökség Nagyszámú civil szervezet 	<ul style="list-style-type: none"> A településen áthaladó úton □ Jelentős az átmenő forgalom Gyenge a megállító-képesség Alacsony fejlettségű kommunikáció, turisztikai, gazdasági, marketing Munkaerő-megtartás gyenge Gyermekintézmények túlterheltsége Kulturált szabadterei közösségi terek, nagyobb létszámot befogadó terem, infrastruktúra hiánya Kulturált városi arculat hiánya (Korzók, teraszok, utcabútorok, stb.) Minőségi turizmus feltételeinek hiánya

<ul style="list-style-type: none"> • Aktív helyi egyházak • A kulturális intézmények működtetését, fenntartását kötelező feladatként az önkormányzat biztosítja • Önkormányzati, állami költségvetési garancia a működéséhez • Helyi rendeleti szinten civil szervezetek támogatása • Évszázados történelmi, szellemi és építészeti értékek • Hagyományőrző rendezvények, események • Szakmai igényesség, kvalifikált szakember állomány • Alkotótáborok térségi szintű szervezése • Nyitottság, megújulás iránti igény 	<ul style="list-style-type: none"> • Idegen nyelvet beszélő turisztikai szakember hiánya • Helytörténeti Múzeum hiánya • Közterületek ápolásának színvonala nem kielégítő • A Művelődési Ház színháztermének nagysága • Munkahelyi, lakóközösségek szerveződésének hiánya • A turisztikai látványosságok, a helyi lehetőségek propagálása • A kulturált szórakozóhely hiánya • Többfunkciós sportcsarnok hiánya, nagyrendezvények tekintetében • Koncertterem, szabadtéri színpad hiánya • Egységes városi arculat hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Természetközeli területek • Budapest közelsége, zsúfoltsága – Göd egyéni arculatú város, agglomeráció • Fejleszthető, jó közúti kapcsolatok • Fejleszthető, jó vasúti kapcsolatok • Logisztikai fejlesztés • Elérhető közelségű turisztikai attrakciók, helyszínek • Magas életszínvonal • Pályázatokkal az infrastruktúra további fejlesztése • A művelődési lehetőségek kiszélesítésével még több fiatal életmódváltásának, kialakításának lehetősége • A kistérségi szerep növelése, az együttműködések erősítése • Az infokommunikációs eszközök széleskörű használata, az információáramlás erősítése • Turisztikai vonzerő növelése, kulturális turizmus kiterjesztése • Munkahelyteremtés a turizmus és a vendéglátás területén (szálláslehetőségek, vendéglők) • Vonzó természeti adottságok által teremtett szabadidős tevékenységek bővítése (lovas turizmus, kerékpárturizmus, ökoturizmus) 	<ul style="list-style-type: none"> • Fekvésből adódó változások – logisztika, ipar túlsúlya • A piaci befektetők túlépítési szándékának megvalósulása • Társadalmi konfliktusok kiéleződése – civil, helyi lakosok és a betelepülők, fejlesztők között • Gazdasági fejlődés visszaesése • Fokozódó munkanélküliség • A környező települések lehetséges versenylőnyei • Uniós pályázatok hiánya a központi régióban • Forráshiány, az önkormányzat költségvetési korlátai, az állami finanszírozás csökkenése • Kedvezőtlen munkaerő-piaci és jövedelmi viszonyok • A tömegkultúra negatív hatásai, a kulturális igénytelenség terjedése • Érdektelenség, közömbösség a kultúra ránt • A nagyvárosi kulturális élet elszívó hatása • Turisztikai beruházások tőkehiánya • Forráshiány a műemlék felújításokhoz • A városi intézményekben elmaradó infrastrukturális fejlesztések

<ul style="list-style-type: none"> • Szabadtéri rendezvények, fesztiválok szervezése • Főváros közelségének előnyeit kihasználni • Hagyományőrző és egyéb kulturális rendezvények országos meghirdetése • Uniós pályázati lehetőségek kiaknázása • Rekreatív területek kialakítása • Egységes városi arculat kialakítása, tudatos marketing-politika • Kulturális szakemberek képzése, célzott kompetenciák fejlesztése • Testvérvárosi kapcsolatok 	
---	--

4. Törvényi, jogszabályi, szakmapolitikai háttér

4.1. Törvényi, jogszabályi rendelkezések

A jogszabályi háttér áttekintését az **Európai Unió** kultúrára, közművelődésre vonatkozó szabályainak áttekintésével kezdjük, majd a magyarországi jogszabályok bemutatásával folytatjuk, láttatva ezzel, hogyan illeszkedik Göd város kulturális feladatellátása és intézményhálózata a nemzetközi és hazai rendszerbe.

Az Alapvető Jogok Chartája

Az Alapvető Jogok Chartájának Preambuluma kimondja a tagállamok kultúrájának, nemzeti identitásának megőrzését, tiszteletben tartását:

„Európa népei mind szorosabb uniójuk létrehozása során úgy döntöttek, hogy osztoznak a közös értékekre alapított békés jövőben. Szellemi és erkölcsi öröksége tudatában az Unió az emberi méltóság, szabadság, egyenlőség és szolidaritás oszthatatlan, egyetemes értékein alapul; a demokrácia elveire és a jog szabályaira támaszkodik. Az egyént állítja tevékenysége középpontjába az Uniós polgárság intézményének létrehozásával, a szabadság, a biztonság és az igazságosság térségének megteremtésével. Az Unió hozzájárul e közös értékek megőrzéséhez és továbbfejlesztéséhez, miközben **tiszteletben tartja az európai népek kultúráinak és hagyományainak sokféleségét, a tagállamok nemzeti identitását és közhatalosaik szervezetét nemzeti, regionális és helyi szinten**; a kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődés előmozdítására törekszik és biztosítja a személyek, az áruk, a szolgáltatások és a tőke szabad áramlását és a letelepedés szabadságát. Ennek érdekében szükséges az alapvető jogok megerősítése a társadalomban bekövetkező változások, a társadalmi haladás, a tudományos és technológiai fejlődés fényében, azáltal hogy e jogokat Chartában teszi még nyilvánvalóbbá.”

Lisszaboni szerződés

Az Európai Unióról Szóló Szerződés és Az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés Egységes Szerkezetbe Foglalt Változata. A Lisszaboni szerződést 2007. december 13-án írták alá. A Lisszaboni szerződés kultúrához kapcsolódó részei: „Az Unió hozzájárul a tagállamok kultúrájának virágzásához, tiszteletben tartva nemzeti és regionális, sokszínűségét, ugyanakkor előtérbe helyezve a közös kulturális örökséget. Az Unió fellépésének célja a tagállamok közötti együttműködés előmozdítása és szükség esetén tevékenységük támogatása és kiegészítése a következő területeken:

- az európai népek kultúrája és történelme ismeretének és terjesztésének javítása;
- az európai jelentőségű kulturális örökség megőrzése és védelme;
- nem kereskedelmi jellegű kulturális cserék;
- művészeti és irodalmi alkotás, beleértve az audiovizuális szektort is.

Az Unió és a tagállamok erősítik az együttműködést harmadik országokkal és a kultúra területén hatáskörrel rendelkező nemzetközi szervezetekkel, különösen az Európa Tanáccsal. Az Unió a Szerződések egyéb rendelkezései alá tartozó tevékenysége során, különösen kultúrái sokszínűségének tiszteletben tartása és támogatása érdekében, figyelembe veszi a kulturális szempontokat.”

Magyar Köztársaság Alaptörvénye

XI. cikkelye a közművelődésről kimondja:

(1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény

13. § (1) A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

7. pontja: kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása.

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló, 2017. évi LVII. törvény

„A kulturális örökséghez tartozó javak múltunk és jelenünk megismerésének pótolhatatlan forrásai, a nemzeti és az egyetemes kulturális örökség egészének elválaszthatatlan összetevői, szellemi birtokbavételük minden ember alapvető joga. Az e fogalomkörbe tartozó értékek különös védelme, megőrzése és fenntartása, valamint a nyilvánosság számára történő széleskörű és egyenlő hozzáférhetővé tétele a mindenkorai társadalom kötelezettsége.

A társadalom közös érdeke a nemzeti, nemzetiségi kulturális hagyományok megőrzése, méltó folytatása, a közösségi és egyéni művelődési személyi, szellemi, gazdasági feltételeinek javítása, a polgárok életminőségét javító, érték-hordozó tevékenységek, valamint az ezek megvalósulására létrejött intézmények és szervezetek működésének elősegítése, amely törekvés a kulturális alapellátás rendszerében testesül meg.” (1997. évi CXL törvény.)

A törvény muzeális intézményekre vonatkozó rendelkezései

7. § A kulturális javak a nemzet egészének közös szellemi értékei. A muzeális intézményekben őrzött javak felhasználásának és bármilyen technikával történő sokszorosításának, valamint adatrögzítésének és adatfelhasználásának jogát kizárólagos felhasználásra nem lehet átruházni.

37/A. § (1) Az e törvényben meghatározott, a kulturális javak védelmével összefüggő célok megvalósításának legfontosabb letéteményesei a muzeális intézmények.

(2) A muzeális intézmény

a) a társadalom szolgálatában áll,

b) a közösség számára nyilvános,

c) a közösségekkel, településsel aktív kapcsolatot tart,

d) alaptevékenysége körében nem gazdasági haszonszerzés céljából jön létre,

e) a kulturális javakhoz széles körű és egyenlő hozzáférést biztosít.

(3) A muzeális intézmény rendelkezik a szakmai besorolása szerinti követelményszint biztosításához szükséges tárgyi és személyi feltételekkel, amely által ellátja az e törvényben meghatározott feladatokat.

A törvény rendelkezései a nyilvános könyvtári ellátásról

53. § (2) A nyilvános könyvtári ellátás rendszerének működtetése az állam és a helyi önkormányzat feladata.

54. § (1) A nyilvános könyvtár alapkövetelménye ötezer fő feletti településen legalább heti 25 órában, továbbá legalább havonta két hétvégi napon történő nyitva tartás

55. § (1) A nyilvános könyvtár alapfeladatai:

a) a fenntartó által kiadott alapító okiratban és a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott fő céljait küldetésnyilatkozatban közzé teszi,

b) gyűjteményét folyamatosan fejleszti, feltárja, megőrzi, gondozza és rendelkezésre bocsátja,

c) tájékoztat a könyvtár és a nyilvános könyvtári rendszer dokumentumairól és szolgáltatásairól,

d) biztosítja más könyvtárak állományának és szolgáltatásainak elérését,

e) részt vesz a könyvtárak közötti dokumentum- és információcserében,

f) biztosítja az elektronikus könyvtári dokumentumok elérhetőségét,

g) a könyvtárhasználókat segíti a digitális írástudás, az információs műveltség elsajátításában, az egész életen át tartó tanulás folyamatában,

h) segíti az oktatásban, képzésben részt vevők információellátását, a tudományos kutatás és az adatbázisokból történő információkérés lehetőségét,

i) kulturális, közösségi és egyéb könyvtári programokat szervez,

j) tudás-, információ- és kultúraközvetítő tevékenységével hozzájárul az életminőség javításához, az ország versenyképességének növeléséhez,

k) a szolgáltatásait a könyvtári minőségirányítás szempontjait figyelembe véve szervei.

64. § (1) A települési könyvtári ellátás biztosítása a települési önkormányzat kötelező feladata.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott feladatot a községi és a városi önkormányzat

a) nyilvános könyvtár fenntartásával, vagy

b) a megyei könyvtár szolgáltatásainak igénybevételel teljesíti.

- 65. §** (1) A települési könyvtár, a községi, városi, fővárosi könyvtár.
(2) A települési könyvtár az 55. § (1) bekezdésében foglaltakon túl
a) gyűjteményét és szolgáltatásait a helyi igényeknek megfelelően alakítja,
b) közhasznú információs szolgáltatást nyújt,
c) helyismereti információkat és dokumentumokat gyűjt,
d) szabadpolcos állományrésszel rendelkezik

A törvény rendelkezései a közművelődésről

73. § (1) A közművelődéshez való jog gyakorlása közérdek, a közművelődési tevékenységek támogatása közcél.

(2) A közművelődés feltételeinek biztosítása alapvetően az állam és a helyi önkormányzatok feladata.

76. § (1) A települési önkormányzat kötelező feladata a helyi közművelődési tevékenység támogatása.

(3) A közművelődési alapszolgáltatások

a) művelődő közösségek létrejöttének elősegítése, működésük támogatása, fejlődésük segítése, a közművelődési tevékenységek és a művelődő közösségek számára helyszín biztosítása,

b) a közösségi és társadalmi részvétel fejlesztése,

c) az egész életre kiterjedő tanulás feltételeinek biztosítása,

d) a hagyományos közösségi kulturális értéke átörökítése feltételeinek biztosítása,

e) az amatőr alkotó- és előadó-művészeti tevékenység feltételeinek biztosítása,

f) a tehetséggondozás- és -fejlesztés feltételeinek biztosítása, valamint

g) a kulturális alapú gazdaságfejlesztés.

77. § (1) A települési önkormányzat a közművelődési alapszolgáltatások folyamatos hozzáférhetősége érdekében... közösségi színteret, illetve közművelődési intézményt biztosít.

(5) A közművelődési intézmény típusa – jogszabályban meghatározott szakmai, személyi, infrastrukturális feltételek megléte esetén – lehet:

a) művelődési ház,

b) művelődési központ,

c) kulturális központ,

d) többfunkciós közművelődési intézmény,

e) népfőiskola,

f) népi kézműves alkotóház,

g) gyermek-, illetve ifjúsági ház, valamint

h) szabadidőközpont.

83/A. § (1) A települési önkormányzat a helyi társadalom művelődési érdekeinek és kulturális szükségleteinek figyelembevételével, e törvény és a helyi lehetőségek, sajátosságok alapján – a Közművelődési Kerekasztallal és a települési nemzetiségi önkormányzattal való egyeztetést követően – rendeletben határozza meg az ellátandó közművelődési alapszolgáltatások körét, valamint feladatellátásának formáját, módját és mértékét.

(2) A települési önkormányzat a közművelődési rendeletét a – Közművelődési Kerekasztallal és a települési nemzetiségi önkormányzattal való egyeztetés keretében – legalább öt évente felülvizsgálja.

87/B. § * A hagyományőrzéssel és a néphagyomány gondozásával kapcsolatos állami feladatok a következők:

a) a magyar néphagyományok, a hazai népművészet és népi iparművészet, a népi kultúra elemeinek megőrzése, életben tartása és élővé tétele, visszajuttatása a jelen és a jövő kulturális közegébe,

b) a magyar nyelvterület és a Kárpát-medence történetileg és szójhagyomány útján fennmaradt néphagyományának és népi iparművészeti hagyatékának felkutatása, értelmezése, rendszerezése, feldolgozása és hozzáférhetővé, élővé tétele, szolgáltatása, ennek érdekében közművelődési és közgyűjteményi feladatok ellátása,

c) a magyar nyelvterület és a Kárpát-medence néphagyományaira épülő művészeti tevékenység ellátása,

d) együttműködés a népművészeti ágak, a népi iparművészet és a néphagyomány gondozása területén a helyi, regionális és országos szervezetekkel,

e) népművészeti és népi iparművészeti alkotások - igazgatási szolgáltatási díj-fizetésre köteles - minősítésével, minősítő címek adományozásával kapcsolatos hatósági feladatok ellátása, ennek keretében hatósági nyilvántartás vezetése és a minősítő címekről szóló hatósági igazolvány kiállítása,

f) a néphagyomány gondozása és a hagyományőrzés érdekében kifejtett tevékenységek támogatása, a népművészet, a népi iparművészet és a néphagyomány minőségbiztosítási rendszereinek működtetése,

g) a hagyományőrzés, a néphagyomány gondozása területein szakmai képzési és továbbképzési feladatok ellátása, ennek érdekében a képzések kidolgozása, akkreditáltatása és megszervezése a Kárpát-medencében, valamint szakkiadványok megjelentetése,

h) a népi hagyományaink iránti bel- és külföldi figyelem felébresztése, fenntartása, a magyar és a Kárpát-medencei népművészet, népi iparművészet és a néphagyomány tárgyi és szellemi értékeinek népszerűsítése, országos, regionális, nemzetközi rendezvények szervezése,

i) az élő és újraéleszthető néphagyomány, a hagyományőrzés, a népművészet és a népi iparművészet állami támogatásának koordinálása, a helyi élő néphagyományt érintő tevékenységek feltárásához, gyakorlásához, fejlesztéséhez komplex szakmai szolgáltatás biztosítása,

j) a fenti célok érdekében megyei és Kárpát-medencei hálózatok, kirendeltségek működtetése.

A magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény és a végrehajtásáról szóló 114/2013.(IV.16.) Korm. rendelet

Göd Város Önkormányzata Közművelődési, Oktatási és Sport Bizottsága 36/2015. (V. 11.) számú határozatával megalapította a települési értéktárat. 37/2015. (V. 11.) számú határozatával megjelölte, hogy mely értékeket javasolja a Pest Megyei Értéktárba történő felvételre:

- Kincsem telep,
- Kincsem Csoda kanca pályafutása
- Gödi-sziget, Duna mellékág és Duna-part.

A rendelet alapján javasolt a bizottság működtetésének megváltoztatása.

A helyi közművelődésről szóló 11/2002. (IV.23.) számú önkormányzati rendelet

A rendeletet a mai állapotnak, a törvényi változásnak, illetve a törvény végrehajtási rendeletének megfelelően módosítani kell.

4.2. Szakmapolitikai elképzelések

„A kultúra a társadalomban élő ember történelmében felhalmozott legáltalánosabb öröksége, megkülönböztető sajátossága, mely ugyan az emberi természetből ered, de azt alkotásaiban meghaladja („szuperorganikus” lesz) és társadalmi közvetítéssel jut el az egyénhez. A kultúra tehát a társadalmak történeti fejlődésének konstansa, melynek formagazdagságában alkotóan jelen van a humanitás. A kultúra nem öröklhető, csak a szocializáció folyamatában sajátítható el, mint viszonyok, értékek, objektívációk összessége.

Az emberi társadalmak minden tagja számára adott a lehetőség, hogy meglévő kognitív alapkészségeiket használva, bekapcsolódjanak a kultúrába. Ennek elmaradása, vagy korlátozása mind az egyén, mind társadalom számára káros következményekkel jár.” (Dr. Németh János: Munkaanyag a kulturális ciklus stratégiai tervezéséhez. A közművelődés és az Európai Unió strukturális alapjai által közvetített értékrend viszonya)

A törvényi keretek mellett, meghatározó szempontokat tükröz a 2012. januárjától közzétett **„A magyar közművelődés szakpolitikai koncepciója 2014-2020”** című alapidokumentum, amely a szakmai fejlődés alapértékeit határozza meg és a 2020-ig terjedő időszak fejlesztési irányait jelöli ki. A koncepció egyik legfontosabb alapvetése: az együttműködő közösségek aktív részvétele nélkül elképzelhetetlen mélyreható társadalmi átalakulás, hiszen a nemzeti kultúra sikerének ez az egyik kulcsa.

A koncepció szerint: „A közművelődést a magyar kulturális kormányzat olyan személyiség-, közösség- és társadalomfejlesztő programnak tekinti, amely a polgárok aktív közösségi művelődésén alapul.”

A legáltalánosabb követelmény, amely a dokumentumban érvényesül az integráció, az összefogás, az értékek együttműködésének elősegítése, az értékmerítés – értékteremtés, amelynek rendező elve a minőség. A feladatokat differenciált körben, az intézmények, a civil szervezetek és a személyes aktivitások szoros egységében kívánja megvalósítani.

A finanszírozás területén a normatív támogatás szakterületi gyakorlatának profiltisztítása mellett a program- és feladatfinanszírozásból adódó új működési rendszer valósul meg a közművelődési intézményekben is. Az önkormányzati támogatás arányához igazodó, működést segítő érdekeltiség-növelő, ösztönző rendszer továbbra is fennmarad, valamint a kulturális vidékfejlesztés keretében támogatásban részesül az önkormányzatok, kistérségek, szervezetek összefogása, a helyi értékek feltárását segítő kulturális projektek, rendezvények megvalósulása.

„A magyar közművelődés szakpolitikai koncepciójának” stratégiai pillérei:

• **Felnőttképzés:** A közművelődési intézmények a formális, nem formális és informális tanulási alkalmak gazdagságát és számottevő sokaságát valósítják meg, részt vállalnak a készségek és a képességek, kulcskompetenciák fejlesztésében, az életminőség javításában. Továbbá a közművelődési intézmények rendelkeznek azokkal az alapvető humán és infrastrukturális feltételekkel, amelyek a felnőttképzési szolgáltatások nyújtásához szükségesek. Stratégiai cél, az esélyegyenlőtlenséget csökkentő, társadalmi kohéziót erősítő programok fejlesztése, a közművelődési szakemberek szakmai felkészültségének javítása, tudásuk folyamatos megújítása.

• **Közösségi művelődés:** A közösségfejlesztés az emberek társas képességfejlesztését jelenti. A közösségi művelődés a magyar közművelődés megújulásának alapja, a társadalmi előrehaladás egyik motorja és biztosítéka. Stratégiai cél a közösségek létrejöttének, megerősödésének elősegítése, ösztönzése, szakmai-módszertani támogatása, azaz a közösségek fejlesztése, a gazdasági versenyképesség növelése az önfoglalkoztatást elősegítő sajátosságok kreatív feltárásával, az emberek társadalmi-gazdasági részvételének fokozása.

• **Kulturális vidékfejlesztés:** A kulturális vidékfejlesztés programjának fő feladata a területi adottságokból adódó esélyhátrányok mérséklése, a helyi életminőség javítása. „A kultúra készíti elő a szellemi bázist a gazdasági fejlődéshez, és maga is hozzájárul a növekedéshez, a foglalkoztatás javításához. Biztosítja a kulcs-kompetenciák elsajátítását, a közösségalakításra képes, együttműködő személyiségek számára lehetővé teszi a változó társadalmi környezethez történő sikeres alkalmazkodást.” Stratégiai cél olyan fejlesztések elindítása, amelyek hozzájárulnak az adott térség kulturális hagyományainak, szellemi és természeti kincseinek gondozásához, hazai, nemzetközi meg és elismertetéséhez, értéktárak összeállításával, a helyi értékek tudatosításával, valamint a vidék gazdasági, szellemi potenciáljának, vonzóerejének növelése, fiatalok aktivizálása és a helyi szükségleteket kielégítő, jó színvonalú közszolgáltatások biztosítása.

• **Határon túli magyar kultúra:** A kulturális értékeken alapuló közművelődési tevékenység, nemcsak a nemzeti identitás letéteményese, hanem a hazai és külföldi magyar közösségek és tagjaik gazdasági, társadalmi, közéleti szerepvállalásainak hatékony elősegítője is. A koncepció az egyes magyarlakta régiók közösségei számára, kiemelt célnak tekinti az egységes értékrenden, kulturális hagyományokon és módszereken alapuló magyar közművelődés azonosságainak bemutatását, szereplőinek segítségét, és azt, hogy eszközei, eredményei széles körben elérhetővé váljanak. Stratégiai cél a határainkon túl élő magyar közösségek népességmegtartó képességének és nemzeti identitásának erősítése, a gazdaságélénkítés a kreatív ipar, a kulturális turizmus és a szociokulturális szolgáltatások fejlesztése révén, a nemzeti kultúra hagyományainak közvetítése, az egységes magyar közművelődési kulturális európai dimenziókban való elhelyezése, pozícióinak erősítése.

• **A kulturális örökség digitalizálása:** A Magyar Nemzeti Digitális Archívum (MaNDA) 2011. évi megalapításával, a nemzeti kultúra digitális közgyűjtemé-

nyének ernyő-szervezete jött létre, amely egységes rendszerbe foglalja a nemzeti kulturális örökség digitális tartalmait. A közművelődés számára ezáltal a számítástechnika és informatika eszközeivel költséghatékony és sok embert elérő szakterületi fejlesztésekre nyílt lehetőség.

Stratégiai cél a közművelődési intézményrendszerben MaNDA pontok létrehozása, ahol lehetővé válik a digitalizált nemzeti kulturális értékek elérése, MaNDA Szakképzési Távoktatási Rendszer létrehozása, amely modernizálja, költséghatékonyabbá és elérhetőbbé teszi a szakképzési tartalmakat digitális formában, Kultur –On programsorozat, mely lehetővé teszi a nemzeti és európai kultúrához való esély-egyenlő hozzáférést, Oktatási és Közművelődési Multifunkcionális Intézményrendszer létrehozása, amely lehetővé teszi a közművelődési intézményrendszer bekapcsolódását a nemzeti kreatív és kulturális ipari szolgáltatásokba, a szolgáltatások hazai és nemzetközi fejlesztéseibe. Digitális Települési Értékkataszter létrehozása (Egységes Nemzeti Idegenforgalmi és Kulturális Adatbázis).

- **Ifjúsági közművelődés támogatása:** Az ifjúsági művelődés fontos kritériuma, hogy olyan alkalmakat, közösségeket, együttléteket szervezzen, ahol ismét a személyesség, a tudatos értékválasztás és a részvétel, összetartozás élménye a meghatározó. A terület fejlesztése során az oktatási és kulturális szakpolitikák kölcsönös egymásra épülése szükséges, hiszen a közművelődés rendszerének megreformálása során a köznevelési tényezőket is figyelembe kell venni. Stratégiai cél a fiatalok által megfogalmazott igények, problémák fókuszba helyezése, törekvés a közvetlen megszólításukra, bevonásuk a döntéshozó folyamatokba és a lehetőség megteremtése számukra, hogy részt vegyenek a civil társadalom és a kultúra életében, törekvés a köznevelésre fókuszáló szemlélet művelődési gyakorlatba történő integrálására, biztosítva a hallgatók és a helyi közművelődési, kulturális intézmények közötti együttműködések kialakítását: színházakkal közös projekt, szakmai gyakorlat, tárlatvezetés a múzeumokban, gyűjteményekben, ifjúsági közösségi terek kialakítása, a fiatalok világképéhez igazodó, korosztály specifikus szórakozási igények kielégítése, kulturális szakemberek közreműködésével kidolgozott modellek, megfelelő módszerek és eszközök alkalmazása, magas színvonalú kultúrát közvetítő foglalkozások (szakkörök, művészeti és hagyományőrző táborok) szervezése.

- **A magyar nyelv ügye:** A közművelődés rendszerének megfelelő szerepet kell kapnia a magyar nyelv értékeinek megőrzésében és népszerűsítésében, gazdagságának és versenyképességének megtartásában és fejlesztésében, és az újjászerveződő köznevelés rendszeréhez igazodva, vele együttműködve kell megtalálnia az egész napos iskola tevékenységéhez illeszthető, illetve a kötelező iskolai nevelésből kikerülő korosztályok számára alkalmazható, anyanyelvi tudást és kompetenciákat fejlesztő programok kidolgozásának és végrehajtásának módját.

- **Hagyományápolás:** A hagyományápolás szakágai többnyire a honi közművelődés infrastrukturális bázisán működnek, de egyértelműen szükséges a civil társadalom és szervezeteinek megszólítása és közreműködése. Stratégiai cél, a tudományos, a közgyűjteményi, valamint a művészeti és oktatási területtel való szoros kapcsolattartás, helyi hagyományok összegyűjtése, közkinccsé tétele és

hasznosítása, a zsűrizett, igényes, szakmailag minőséget jelentő hiteles kultúra-közvetítés, amely a folklór és a tárgyi kultúra vonatkozásában egyaránt lényeges.

5. A kulturális feladatellátás intézményi háttere

5.1. József Attila Művelődési Ház

A módosított kulturális alaptörvény 77. § (5) bekezdése meghatározza, hogy a szakmai, személyi, infrastrukturális feltételek megléte esetén a közművelődési intézmény típusa lehet művelődési ház.

A 77. § (1) bekezdése tartalmazza, hogy a települési önkormányzat a közművelődési alapszolgáltatások folyamatos hozzáférhetősége érdekében közösségi színteret, illetve közművelődési intézményt biztosít.

A 78. § (1) bekezdése előírja, hogy a művelődési ház a helyi közösségi művelődést szervező, legalább három közművelődési alapszolgáltatást biztosító közművelődési intézmény. A (2) pont előírja, hogy a művelődési ház vezetője szakirányú felsőfokú végzettséggel kell, hogy rendelkezzen. A (3) pont meghatározása szerint az intézmény elnevezésében szerepelnie kell a „művelődési ház” kifejezésnek.

A József Attila Művelődési Ház alapító okirata szerint költségvetési szerv, nevében tükrözi a törvényi előírások betartását.

Az intézmény alaptevékenységének kormányzati funkciók szerinti megjelölései:

- szabadidősport- (rekreációs sport) tevékenység és támogatása,
- múzeumi közművelődési, közönségkapcsolati tevékenység,
- történelmi hely, építmény, egyéb látványosság működtetése és megóvása,
- közművelődés- közösségi és társadalmi részvétel fejlesztése,
- közművelődés – hagyományos közösségi kulturális értékek gondozása,
- közművelődés – egész életre kiterjedő tanulás, amatőr művészetek,
- egyéb kiadói tevékenység,
- helyi, térségi közösségi tér biztosítása, működtetése,
- egyéb szabadidős szolgáltatás,
- iskolarendszeren kívüli egyéb oktatás, képzés.

A József Attila Művelődési Ház alapító okiratának módosítása szükséges.

Az intézmény pénzügyi és gazdálkodási feladatait az irányító szerv kijelölése alapján Göd Város Önkormányzata Településellátó Szervezete (TESZ) látja el.

A költségvetési szerv vállalkozási tevékenységet nem végez.

Szakmai feladatait, létszám – és bérgazdálkodását önállóan, az igazgató irányítja.

Az intézmény telephelyei:

- Ady Klub (Göd - Felsőgöd, Kálmán utca 13.)

- Kincsem Udvarház (Göd – Alsógöd)

A József Attila Művelődési Házban 2016-ban felújításra került a vizesblokk, az önkormányzatok érdekeltségénél pályázati támogatásából és önerőből folyamatosan fejlesztik az épület tárgyi – technikai feltételeit (fénytechnika, hangosítás, számítástechnika, székek, kiállítási installációs rendszer), az épület termeit karbantartják.

Az intézményben dolgozók száma 9 fő, melyből 7 fő teljes, 2 fő részmunkaidőben foglalkoztatott közalkalmazott:

- 1 fő igazgató,
- 2 fő művelődésszervező,
- 5 fő kulturális szervező,
- 1 fő takarító.

A művelődési házban és az Ady Klubban sokrétű szakmai tevékenységet végeznek a munkatársak:

- Alkotó művelődési közösségek (kerámia, rajz, szövő, kézimunka), művészeti csoportok (munkásdalkör, nyugdíjas klub), táncművészeti csoportok (néptánc, jazz balett, hip-hop, kortárs tánc, hastánc) működésének biztosítanak helyet és feltételeket.
- Feladatot vállalnak az egészséges életmód kialakításában, fejlesztésében (aikido, gyógytorna, jóga reiki callanetics, karate fitness, meridián torna, pilates, body-art).
- Szabadidős klubok, körök működnek a két épületben (kertbarát, vöröskereszt, mozgáskorlátozott, cukorbeteg, anonim alkoholisták, bridzs, sakk, nőklub, önkéntesek).
- Sokrétűek a kisgyerekes foglalkozások (zenebölcsi, ringató, babahordozó, aprók tánca, ovis angol, mamin baba).
- Nyaranta több bejárós tábor szerveznek a munkatársak (képzőművészet, népművészet, néptánc, jazz-balett, aikidó, rajz).
- Műsoros esteket, színházi előadásokat, előadás-sorozatokat, találkozókat, nagyrendezvényeket rendszeresen szerveznek a munkatársak a két épületben.
- A kiállítások rendezése sokszor nehézségbe ütközik: a helyszín biztosítható, de a kiállítás időtartama alatt már rendezvényeknek is helyet kell adni ugyanabban a teremben.

A kulturális alaptörvény értelmében művelődési házban a szakmai tevékenységek közül legalább három félélt kell megvalósítani. Ezeknek a szakmai feltételeknek a József Attila Művelődési Ház és telephelyei eleget tesznek.

A Kincsem Udvarház felújítása folyamatban van. A művelődési ház telephelyeként tervezett feladatai: a híres versenyló tárgyi emlékeinek bemutatása; látogatóközpontként történő működtetése; közösségi foglalkozások, rendezvények, szabadtéri programok szervezése.

5.2. Göd Városi Könyvtár

A Göd Városi Könyvtár két helyszínen működik:

- a Központi könyvtár és a Gyermekkönyvtár Alsógödön, a művelődési házzal közös épületben, de önálló szakmai szervként;
- a Fiókkönyvtár Felsőgödön, az Ady Klubban.

A könyvtár köteteinek száma 56 ezer.

A központi egységnek és a gyermekrészlegnek jelenleg 171 m² áll rendelkezésére, amihez 78 m² művelődési házzal közös kiszolgáló helyiségek tartoznak. A termék magassága 4 m, így a legfelső polcok csak mozgatható létrával érhetőek el. Az Ady Klubban lévő fiókkönyvtár területe 75,4 m².

Raktárral nem rendelkeznek.

A módosított 1997. évi CXL. törvény 67. §-a javasolja, hogy „a tizenötezer fő feletti lakosságszámú városokban elsősorban önálló intézményben kell a nyilvános könyvtári ellátást biztosítani”.

Ennek a helyzetnek a megoldása sürgős intézkedést igényel.

A munkatársak létszáma a központi könyvtárban 3 fő (intézményvezető és két könyvtáros, olvasószolgálatos); a gyermekkönyvtárban 1 fő (gyermek-könyvtáros, olvasószolgálatos); a fiókkönyvtárban 1 fő (tájékoztató és feldolgozó könyvtáros, rendezvényszervező).

A könyvtár szakmai tevékenységét a küldetésnyilatkozat egyértelműen megfogalmazza: „A Göd Városi Könyvtár a település nyilvános közművelődési könyvtára. Fő feladata, hogy gyűjteménye és szolgáltatásai révén lehetővé tegye a magyar és egyetemes kultúra értékeinek megismerését, biztosítsa mindenki számára az információhoz való szabad hozzáférést.

Nyújtson segítséget az állampolgári tájékozódáshoz, a közhasznú ismeretek megszerzéséhez.

Törekedjen hagyományos és új, korszerű szolgáltatásainak fejlesztésére. A kulturális értékeket a városban élők igényeinek megfelelően gyűjtse és ápolja.

Tegye lehetővé más könyvtárak és információ szolgáltatók adatbázisának elérését, biztosítsa az Internet használatát.

Szolgáltatásaival, sokszínű programjaival támogassa az egész életen át tartó tanulást, művelődést, a szabadidő hasznos eltöltését, legyen a helyi közösségi élet egyik központja.”

A könyvtári szolgáltatás mellett kulturális rendezvényeket is szerveznek a munkatársak: Olvasókör, Gödi Könyvhét, rajzpályázat, Költészet Napja, Népmese Napja, internet-tanfolyam, „Legyél a cimborám”, Gödi Képeskönyvtár, Gutenbergtől-Lutherig.

6. A feladatellátást segítő intézmények, szervezetek

6.1. Köznevelési Intézmények

A köznevelés és a közművelődés kapcsolatrendszerében a legfontosabb a két terület folyamatos együttműködésének megvalósulása. A lehetséges érintkezési pontok közül a legjelentősebb az élethosszig tartó tanulás biztosítása, ennek hatása. Fontos kérdés, hogy az oktatási rendszer hogyan, milyen módon, feltételekkel ismeri el mindazt, amihez a közművelődés kínálatából hozzájuthat. Az informális tanulást elismerő vizsgastruktúra tudná biztosítani az egyén számára a tanulás megtérülését. Ha szerves kapcsolatok jönnek létre az iskola hagyományos szinterei és a közművelődés hálózatában felkínált szinterek között, akkor megteremtődhet a lehetősége annak, hogy már óvodás, iskolás korban beépül az egyén személyiségébe, szokásrendszerébe az a tapasztalat, hogy nemcsak az iskola lehet az ismeretek forrása. Az információs és kommunikációs technológiák megjelenése és elterjedése a köznevelésben is új helyzetet teremtett, a modern tanulási technológiák és a tanulás individualizálódását eredményezve. Ebből az aspektusból szemlélve a közösségi élményt egyre kevésbé lehet majd a tanulóhoz kötni, ezért is meghatározó a közművelődés és az oktatás kapcsolata. A közösségekben zajló művelődés és aktivitás lehetősége teszi a közművelődést nélkülözhetetlenné, s éppen ezért fontos az egymásra épülő gondolkodás és a kölcsönösség.

A gödi köznevelési intézmények szervesen bekapcsolódnak a város kulturális életébe, részt vesznek a rendezvényeken, programokon, vetélkedőkön, emellett saját szabadidős és közművelődési tevékenységeket szerveznek, profiljuknak, hagyományaiknak megfelelően. A jó együttműködést a köznevelési és a kulturális intézmények között továbbra is fenn kell tartani, igény esetén bővíteni.

Ezek az intézmények:

- Óvodák: Kastély Központi Óvoda, Kincsem Óvoda, Karácsony Sándor Waldorf Óvoda, Csiga-Biga Óvoda, Kuckó Óvoda, Ugri-bugri Óvoda;
- Általános iskolák: Huzella Tivadar Általános Iskola, Németh László Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Iskola, Búzaszem Katolikus Általános Iskola és Művészetoktatási Iskola;
- Középiskola: Piarista Szakközépiskola, Szakgimnázium és Kollégium.

6.2. Civil szervezetek

A civil szervezetek biztosítják a társadalmi önszerveződés és érdekérvényesítés kereteit, alkalmat adnak a kisebb nagyobb társadalmi csoportok különleges igényeinek megfelelő szolgáltatások kifejlesztésére, a nem profitcélú társadalmi innovációra és a társadalmi problémák közösségi kezelésére.

A civil szervezetek az élet számos területén jelen vannak és sokszínű tevékenységükkel jelentős mértékben hozzájárulnak a modern demokráciák hangsúlyos elemének, a pluralizmusnak a kifejeződéséhez. Szerepük jelentőségét az adja, hogy elősegítik az állampolgári öntevékenység kialakulását és a szolgáltatások területén alternatívát kínálnak a piaci és az állami szektorral szemben, tehermentesítve ezzel az állami szektort és lehetőséget teremtve annak társadalmi ellenőrzésére.

Göd városban sok civil szervezet tevékenykedik, amelyek egy része bejegyzett szervezet, de nagy számban vannak olyanok, amelyek nem bejegyzettek és a művelődési házban működnek. Az ő tevékenységüket külön előirányzat biztosításával támogatja az önkormányzat.

A bejegyzett civil szervezeteket a Göd Város Önkormányzata Képviselő-testületének 36/2013. (XII. 21.) „A civil szerveződések támogatásáról, elszámolásáról és mindezek nyilvánosságáról” Ök. rendelete alapján pályázati támogatásban részesíti a város vezetése.

6.3. Egyéb szervezetek

Gödön egy **nemzetiségi önkormányzat** működik: a Gödi Szerb Nemzetiségi Önkormányzat. Az általuk végzett kulturális tevékenységet érdemes lenne pontosítani, feltárni.

A **vallási közösség** komoly szerepet tölthet be a helyi társadalom életében, szerves alrendszerévé válva az adott közművelődési struktúrának. Ehhez kívánatos a kooperáció a helyi egyházak és az önkormányzat, valamint a különböző egyházak és felekezetek között. A Gödön működő egyházak a város közművelődésében is fontos szerepet vállalnak a művészeti, ezen belül is elsősorban a zenei értékek közvetítése terén.

A **helyi média** fontos közvetítő eszköze a város kulturális életének, eseményeinek egyrészt az előzetes tájékoztatással, másrészt a programok közvetítésével, beszámolójával.

A **Gödi Körkép** az önkormányzat havonta megjelenő kiadványa. Rendszeresen helyet ad a művelődési ház és a könyvtár programjainak, illetve hírt ad azok megvalósulásáról.

A **Göd Városi Televízió** rendszeresen tudósít a Képviselő-testületi ülésekről, de közvetíti a városi nagyrendezvényeket és egyéb kulturális programokat, amelyek a YouTube-n nézhetők meg.

7. Az önkormányzat kulturális közigazgatási feladatai

Az önkormányzat képviselő-testülete szervezeti és működési szabályzatban rögzíti azokat a jogköröket, melyek gyakorlóit a kötelező és az önként vállalt kulturális feladatok tekintetében jogosultak döntések meghozatalára.

A kulturális közigazgatás legfőbb döntéshozó szerve a képviselő-testület, mely e jogkörét az Önkormányzat szervezeti és működési szabályzatában meghatározott bizottságára, valamint a polgármesterre átruházhatja.

A kultúráért felelős alpolgármester közreműködik a kulturális tevékenységek költségvetési támogatásának tervezésében, fejlesztési koncepciók kidolgozásában, segíti az intézmények munkáját, együttműködik civil és egyházi szervezetekkel. A pályázatok tekintetében pedig részt vesz az ágazat támogatási forrásait bővítő pályázatok elkészítésében, lebonyolításában. Közreműködik a hivatali adminisztratív feladatok ellátásában, a döntések előkészítésében és a feladatok végrehajtásában. Az éves önkormányzati, képviselő-testületi tervek figyelembevételével koordinálja, segíti a város kulturális életének kiemelt nagyrendezvényeit, fesztiváljait, a kulturális referens szervezi és lebonyolítja a nemzeti és városi ünnepségeket.

8. Jövőkép, fejlesztések

Azért, hogy Göd sokszínű kulturális és közösségi tevékenységet nyújtó lakóhely legyen, amely őrzi értékeit, segíti minden korosztály számára azok elérhetőségét, a kultúraelsajátító, alkotó cselekvést, biztosítja azon intézmények és szervezetek működését, ahol közösségformáló, önfejlesztő tevékenységrendszerek működhetnek, az alábbi fejlesztési célok megvalósítása szükséges:

8.1. Célkitűzések 2020-2024.

A koncepció az elkövetkező évek fejlesztéseinek tervét tartalmazza, és körvonalazva az ebből eredő feladatokat. A törvényi változásokból eredően elsődleges az intézményrendszer működéséhez, fenntartásához fűződő kötelezettségek rögzítése. A kulturális intézményi, ellátói szerkezetben a fenntartó feladata a főbb irányelvek kijelölése, pontosítása. Kiemelt célkitűzés a projektszemlélet beágyazódása a tervező-szervező munkába, hiszen ez biztosítja a költséghatékonyabb, átláthatóbb, tervezhetőbb munkafolyamatokat. A közművelődési feladatokat ellátó intézmény részek egymás közötti, valamint az önkormányzat felé irányuló kommunikációjának hatékonyabbá tételével, a projektszemlélet elsajátításával jelentősen javulnak az együttműködés feltételei.

Cél: a meglévő intézményrendszer kiegyensúlyozott működési feltételeinek biztosítása, a további infrastrukturális fejlesztések körültekintő, kellő szakmai megalapozottsággal végrehajtott kivitelezése és működési feltételeinek biztosítása, a szakmai színvonal megőrzése és növelése, a változó környezeti feltételek folyamatos értékelésének tükrében az infrastruktúra korszerűsítése, a város kulturális rangjához méltó technikai háttér kialakítása és az innovációs készség növelésének elősegítése jelölhető meg.

A fesztiváljellegű programok, amelyek az elmúlt években már hagyományt teremtetek, jelentősen hozzájárulnak a város kulturális arculatának erősítéséhez, s az évről-évre megtartott ünnepek, rendezvények a város életében komoly közösségformáló erővel bírnak. Az önkormányzatnak törekednie kell a tudatosan tervezett kulturális marketing és PR tevékenységre, a kommunikációban a partnerségre és az együttműködésre.

A tervezés, a célok meghatározása az Önkormányzat közművelődés terén meghozott döntéseinek, és a helyi közművelődési szakemberek észrevételeinek, javaslatainak figyelembe vételével történik.

Mindezen feltételek teljesülése által, minden korosztály számára, élethelyzettől – körülménytől és szociális helyzettől függetlenül biztosítható a művelődési javak elérhetősége és az esélyegyenlőség.

Göd Város Önkormányzata a kulturális értékeket a jövőben is a településfejlesztés lényegi, meghatározó elemének tekinti és gazdasági lehetőségeinek mértékében kiemelt figyelmet fordít azokra a kulturális területekre, amelyek hozzátartoznak a város szellemi arculatához, elősegítik kedvező megítélését* és hoz-

zájárulnak az idegenforgalom, a kulturális turizmus, a kulturális gazdaságfejlesztéséhez. *az informális társadalom, a szellemi értékek, a magas szintű szolgáltatások, a kulturális turizmus fejlesztésével megvalósítandó cél a felsoroltak mind nagyobb szerepe a város bevételeinek növelése érdekében, a kultúra finanszírozottságának konvertálása az önfenntartás, majd a bevételtermelés irányába.

8.2. Rövid- és középtávú fejlesztési elképzelések

Mind a rövid-, mind a középtávú fejlesztési elképzelések megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat részéről a prioritások meghatározása, s ehhez az önkormányzat támogatása, amely lehet költségvetési támogatás vagy intézményfejlesztési munka.

Rövidtávon megvalósítandó feladatok

1. A módosított kulturális alaptörvény 83/A. §-a értelmében módosítani kell a helyi közművelődési rendelet. A megalkotandó/módosítandó rendeletnek konkrétan és logikusan elő kell írnia az önkormányzat és az intézmények közművelődéssel kapcsolatos feladatvállalását. A továbbiakban a rendelet legálább ötévente történő felülvizsgálata szükséges.
2. A módosított kulturális alaptörvény 82. §-a alapján a közművelődés helyi, lakossági képviselete érdekében legfeljebb hároméves időtartamra Közművelődési Kerekasztal alakítható, amely a lakossági igények megjelenítésének, a kulturális érdekérvényesítésnek és a közművelődési tevékenységek önkéntes összehangolása rendszeres és folyamatos helyi fóruma. A 83. § pontosan meghatározza a Közművelődési Kerekasztal létrehozásának és működésének feltételeit.
3. JAMH Alapító okiratának és Szervezeti és Működési Szabályzatának módosítása szükséges.
4. A Könyvtár Szervezeti és Működési Szabályzatának módosítása
5. A Közművelődési, Oktatási és Sport bizottság által alapított települési értéktár helyett létre kell hozni az önkormányzatnak a képviselőkől és a város szakembereiből álló Városi Értéktár Bizottságot. A 114/2013. (IV. 16.) Kormányrendelet értelmében ez a bizottság szervezi a településen fellelhető nemzeti értékek azonosítását, létrehozza a településen fellelhető nemzeti értékek adatait tartalmazó gyűjteményt és megküldi azt a megyei értéktárba. A bizottság részére bárki benyújthat kérelmet agrár- és élelmiszergazdaság, egészség és életmód, épített környezet, ipari és műszaki megoldások, kulturális örökség, sport, természeti környezet, turizmus-vendéglátás szakterületről a helyi, illetve megyei értéktárba történő felvételre, amelyről ez a bizottság dönt.
6. Fontos feladat a professzionális, markáns és legfőként aktív kulturális marketing PR-tevékenység kialakítása, a város kulturális arculatának megteremtése, tematizálása és megjelenítése a létrehozandó marketingstratégia szellemében. Ehhez szakemberek segítségét célszerű igénybe venni. Ennek érdekében törekedni kell az egységes külső és belső kommunikáció kialakítására, az infokommunikációs eszközök intenzívebb alkalmazásával a marketingfelületek, az Internet jobb kihasználására. Szükséges új célcsoportok, közösségek elérésének kidolgozása; a kulturális életet reprezentáló programfüzetek kiadása; a lakosság tájékoztatása érdekében jó színvonalú – az arculattal egységes – plakátolási lehetőségek biztosítása; a Göd brand erősítése. Göd, mint egyesült települések identitásának kialakítása, figyelembe véve a területi távolságokból adódó különbségeket.

7. Szükséges a városról olyan kiadványokat készíttetni, melyek a városmarketing részei lehetnek. Igazodva a kultúrafogyasztási szokások változásához, valamint a könnyebb elérhetőség és a gazdaságosság miatt is megfontolandó a kiadványok elektronikus, illetve online formában való megvalósítása. Javasolt témakörök:

- egységes várostörténet,
- tematikus, de egységes szemléletű kiadványok: gödi művészek, gödi értékek, gödi villák, gödi érdekességek, helytörténeti értékek.

Göd kivételes humán és kulturális gazdagsága lehetőséget ad a Város egyfelől jobb láttatására, megjelenésére, ha úgy tetszik, lobby-lehetőségeire országos, testvérvárosi, de akár nemzetközi téren. Másfelől, természetesen komplex megközelítésben –vendéglátás, turizmus, kulturális turizmus és egyéb, pl. sportlehetőségek– kihasználásával lehetőség nyílna bevételszerző, megélhetésteremtő fejlesztések elindítására. Ezek, bár nagyságrendben nem versenyezhetnek az ipartelepítéssel, mégis felhívhatják a figyelmet a több lábon állás pozitívumaira. E kérdéskörben legelőször a felmérés, összesítés lenne a fontos. Itt is kívánatos a generációk együttműködése, kapcsolatának építése. Operai példával: hozzuk össze az országos, vagy éppen nemzetközi hírű művészeket, a pálya csúcán levő „középgenerációt”, és a fiatal, de már ismert művészeket.

8. Fel kell mérni, hogy mely városi és intézményi nagyrendezvényt lehet országos jelentőségű programmá fejleszteni a turizmus és a város ismertségének növelése érdekében. Tervezni lehet több, intézményi háttérrel rendelkező nagyrendezvény szervezését is, és fontos azok önkormányzati támogatása is, nem megfelelkezve a korlátozottan piacosítható elemet tartalmazó (rétegg-kultúrát képviselő) nagyrendezvényekről.

9. Törekedni kell a Göd Városi Könyvtár helyismereti gyűjteményének gyarapítására, különös tekintettel a hiányzó várostörténeti munkák felkutatására.

10. A Kincsem Udvarház felújításának befejezése után a művelődési háznak ki kell dolgoznia a látogatóközpont mint országos hírű látványosság működésének, széleskörű közzétételének módját.

11. Ki kell dolgozni a város nagyszámú alkotó- és előadóművészeivel történő kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, együttműködés, a városért való közös gondolkodás feltételeit, módját, cselekvési tervét.

12. A városi, helyi identitást erősíteni, ápolni kell a hétköznapiakban is. A helyi identitás kialakulása a kisgyermekkorban, a családban kezdődik. A család használja a várost, tereivel, szolgáltatásaival, emberi kapcsolataival. A gyerekek szüleikkel vagy iskolai közösségekkel fedezik fel az épített és természeti környezetet, és vesznek részt családokat, diákokat megszólító programokon.

Figyelmet kell fordítani az identitást formáló óvodai, általános iskolai programokra, szorgalmazni kell a „Sétál a család” típusú kezdeményezéseket. Feladatként kell állítani az intézmények elé, hogy ki-kinek saját profiljának megfelelően dolgozzon ki e témára szóló programokat, terveket.

13. Felül kell vizsgálni a város testvérvárosi kapcsolatait, ki kell dolgozni azok kulturális területekre vonatkozó elemeit. A meglévő kulturális eseményeket ki kell bővíteni a testvérvárosok részvételével, és olyan új elemekkel, amelyekben a testvérvárosi küldöttségek, diákok, gyerekek is részt vehetnek.
14. A városban működő civil szervezetekről pontos, valós adatbázist kell készíteni, amely tartalmazza, hogy melyek az önállóan bejegyzett és melyek a kulturális tevékenységet végző szervezetek. Emellett továbbra is támogatni kell a művelődési házban önszerveződően működő, de be nem jegyzett klubokat és közösségeket, illetve az elkülönített keretből a bejegyzett civil szervezeteket.
15. Fontos a kultúra és a sport mint identitást erősítő eszköz fejlesztése. Figyelmet kell fordítani olyan turisztikai és sportrendezvényekre, melyet vállalkozók, szponzorok szerveznek, és amelyeket kisebb városi támogatással az önkormányzat is segít.
Ehhez kapcsolódóan javasolt új kitüntetés vagy díj alapítása a városért tévő mecénatúráknak, vállalkozóknak, az „Az év mecénása” címen.

Középtávon megvalósítandó feladatok

1. Fel kell mérni annak a lehetőségét, hogy hol építhető meg egy fedett városi szabadtéri színpad, amely alkalmas nagyobb rendezvények jó időben történő megrendezésére. Ennek szükségessége azzal is indokolható, hogy jelenleg nincs nagyobb befogadóképességű terem a városban. Az új iskola nagytermének tervezése ennek figyelembe vételével történjen. Ezzel gazdagíthatja az önkormányzat a városban a közösségek által szervezett, szponzorok bevonásával megvalósuló rendezvények számát.
2. Határoznia kell az önkormányzatnak arról, hogy a Városi Könyvtár külön, önálló épületbe költözzön. Ez racionalizálná, hogy a jelenleg két épületben lévő állomány – és létszám – egy, központi helyen, megfelelő infrastrukturális feltételekkel, városi színvonalnak megfelelően szolgálja ki a lakossági igényeket.
3. A helytörténeti kutatók és a szakma segítségével a városi monográfia megírása. Meg kell ismertetni a fiatalokkal a helyi értékeket, amit az oktatás szerves részévé kell tenni. Biztosítani kell ehhez a megfelelő feltételeket, és gondoskodni kell a tanulók aktív részvételéről az iskolák tudatos bevonásával.

Infokommunikációs eszközök használatának bevezetése a helytörténeti fejlesztésekben, mobil applikációs séták létrehozása, kiépítése, interaktívvá tétele.

4. A rövidtávú tervek között már felsorolt kiadványok elkészítésének folytatása: az épített kulturális örökségek, helyi védelem alatt álló értékek bemutatása, a lakosság felé történő publikálása, a Göd történetét feldolgozó kiadvány terjesztése. A turisztikai egyesületek bevonásával konkrét tervet kell kidolgozni arra vonatkozóan, hogy hová és milyen helytörténeti táblák, ismertető, érdekességek kerüljenek elhelyezésre. Mindezeket a város arculati tervével összhangban kell elkészíteni.
5. Göd mint turisztikai desztináció: a turisztikai kínálat összegyűjtése, rendszerezése, publikációja, terjesztése és marketingszemléletű felhasználása.
6. A város kulturális kisugárzásának növelése országos szinten, a PR eszközeinek felhasználásával.
7. A kulturális értékek rendszerezése, digitalizálása.
8. A Duna-partot, mint vonzó kikapcsolódási lehetőséget bekapcsolni a kulturális szolgáltatások körébe, oda tervezhető programok szervezésével. Ki kellene alakítani a parton egy művésztelepet, amely alkalmas lenne nem csak helyi, de távolabbról érkező művészek befogadására, alkotási lehetőség biztosítására. Az önkormányzati Ötletpályázat nyerteseinek kulturális irányú koncepcióit prioritásként kell kezelni, beépíteni.

8.3. Hosszú távú fejlesztési elképzelések

1. Fontos lenne egy Helytörténeti Múzeum létrehozása, amelyben a jelenleg Vácott, a Tragor Ignác Múzeumban és más helyeken tárolt, a város helytörténetének fontos dokumentumai, tárgyai kerülnének bemutatásra.
2. Pénzügyi források megszerzésével egy városi művelődési központ megépítése. Ebben a jelenleg folyó szakmai munka jobb körülmények között biztosított feltételei mellett egy színházterem (nagyterem) is helyet kapna, amely alkalmas lenne színházi- bábszínházi és egyéb rendezvények befogadására. Nagy hiány Gödön, hogy nincs alkalmas hely nagyobb rendezvény zárt térben történő megrendezésére. Ebben az új épületben helyet kapna a Városi Galéria is. Ez olyan önálló kiállítótér lenne, amely alkalmas időszaki képzőipar- fotóművészeti kiállítások megrendezésére úgy, hogy közben a kiállítótérben más rendezvényt ne kelljen lebonyolítani.
3. Hivatásos alkotói életművek rendezése, publikálása, hozzáférhetővé tétele, szellemi műhelyek, alkotóközösségek támogatása a nyilvánosság biztosításával.

4. Községi terek kialakítása - köztéri szobrok elhelyezése pályázati forrásokból. Kíváncsú és elvárható, hogy egy városban tervezetten történjen a köztér igényes művészeti alkotásokkal történő felruházása. Identitást erősít, informál, esztétikai örömet nyújt, mindez együtt és egyszerre az otthonosság, belakottság, a színvonalas, tartalmas térhasználat élményét jelenti, életminőséget javít. Erre a célra mind a tárgyhoz, mind a város rangjához méltó nagyságrendű keretet szükséges biztosítani. Így akár évekre előre lehetne tervezni, a terveket kiértékelni, a megvalósulást valódi közösségi ünneppé tenni.

9. A kulturális terület finanszírozásának biztosítása

A kulturális terület finanszírozásának alapját a normatív állami hozzájárulás adja, amelyet az önkormányzatok a költségvetési törvény szerint kulturális (köz-művelődési és közgyűjteményi) feladatellátásukhoz kapnak.

A feladatok ellátására nem elegendő a fent említett állami hozzájárulás, szükség van önkormányzati kiegészítésre is. Göd Város Önkormányzata kötelező feladatait költségvetésből támogatja, melynek összege az éves költségvetési rendelet elfogadásával kerül meghatározásra.

Göd városi rangú település, ennek a kulturális életben is tükröződnie kell. A helyi feladatokon túl szellemi értékeinek kisugárzására is törekednie kell. Olyan várost kell működtetni, ahol érdemes élni, ahol büszkék lehetnek az emberek a városra, ahol tisztában vannak annak értékeivel. Ebben a kulturális eseményeknek, kiadványoknak, alkotó közösségeknek nagy szerepe van. Az egészséges kulturális piac is igényli a támogatást – és így a befolyásolást is -, támogatni kell a magas szintű szellemi és művészeti értékek létrehozását; a tömegek igénye mellett a rétegek, a kisebbségek igényeinek kielégítését is.

Az önkormányzatnak, mint intézményfenntartónak és legfőbb szponzornak tiszteletben kell tartania az intézmények szakmai törekvéseit és önállóságát, ugyanakkor – mint az intézményhálózat gazdája, a struktúra kialakítója, az intézmények vezetőinek kinevezője – befolyással rendelkezik.

A feladatellátás és fejlesztés feladatainak meghatározásakor elengedhetetlen annak figyelembe vétele, hogy a megvalósításhoz milyen források állnak rendelkezésünkre. Az önkormányzat kulturális feladatellátásának finanszírozásához a saját erejű támogatások elengedhetetlenek. A saját és egyéb forrásból származó finanszírozási formákat az önkormányzat közművelődésről szóló rendeletében kell meghatározni.

Ezen felül mindenkor ki kell használni az európai uniós és más központi forrásból származó pályázati forrásokat a nagyobb fejlesztések megvalósítása érdekében.

A települési önkormányzatok feladat- és hatáskörét a 2011. évi CLXXXIX. törvény a helyi önkormányzatokról szabályozza. Göd Város Önkormányzata a normatív állami támogatás mellett saját forrásaiból is biztosít rendszeres támoga-

tást a kulturális feladatok ellátásához. A költségvetési támogatásnak több formája is lehetséges. Alapvető feltétel a kultúra finanszírozását illetően, hogy a város költségvetésében a következő években a kulturális ágazatra fordított összeg aránya megmaradjon, a külső források (Európai Unió), a magántőke (mecenatúra), állami források (pályázatok) részaránya növekedjen.

A kulturális intézmények biztonságos működési feltételeit az önkormányzat garantálja. A kultúraközvetítés feltételeinek megteremtéséhez tovább kell erősíteni az intézmények pályázati tevékenységét, melyhez az önkormányzat önrészt biztosíthat.

Az Európai Unió pályázatok új forrást jelenthetnek a kultúra finanszírozásában, amely lehetőségeket ki kell használni, a megfelelő színvonalú pályázatokat el kell készíteni.

Az önkormányzat szánjon kiemelt szerepet a helyi vállalkozók és a környéken lévő multinacionális cégek fokozottabb bevonására a kultúra támogatásának érdekében. A finanszírozás meghatározásakor figyelemmel kell lenni a fenntartási költségek inflációkövetésére valamint a feladatfinanszírozás elvére.

9. Zárszó

A város önkormányzata fontosnak tartja, hogy a kulturális élet eddig elért eredményei megmaradjanak, de fejlődés mutakozzon e téren is.

A kultúra, mint húzóágazat jelentkezzen, amely hozzájárulhat a város több lábon állásához. Hatalmas igény mutatkozik a lakosság körében a helyben elérhető kulturális programlehetőségekre, illetve időtöltésekre, amely igényekre reagálnunk kell. A magaskultúra építésével és fejlesztésével a közös városi értékeink gyarapodnak, aminek gazdasági profittermelés is eredménye lehet. Mindehhez azonban elengedhetetlen az átgondolt, hosszú távra tervező gondolkozásmód, a koncepció lefektetése és követése.

Ezen munka meghatározta a főbb sarokpontokat, azonban úgy gondoljuk, hogy az önkormányzatnak érdemes együttműködést, illetve párbeszédet kialakítania a város intézményeivel, iskolákkal, egyházakkal, civil szervezetekkel, hogy minden nézőpontot figyelembe véve tudjon fejlődést elérni.

11. A koncepciómegírásához felhasznált irodalom, dokumentumok jegyzéke

- B. Gelencsér Katalin: A tudás a megismerés és a társas megértés öröme (2010) Tinta Könyvkiadó, Budapest 268. p.
- 2017. évi LVII. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről
- A Kormány 415/2017. (II. 18.) rendelete a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a művészeti, a közművelődési és a közgyűjteményi területen foglalkoztatott közalkalmazottak jogviszonyával összefüggő egyes kérdések rendezése című 150/1992. (XI. 20.) Korm. rendelet módosításáról
- Dr. Németh János Munkaanyag a kulturális ciklus stratégiai tervezéséhez (A közművelődés és az Európai Unió strukturális alapjai által közvetített értékrend viszonya)
- 2011. évi CLXXXIX. tv. Magyarország helyi önkormányzatairól
- dr. Aradi Zsoltné - Prém János: A helyi közművelődési koncepció és rendelet készítésének folyamata, tartalmi és formai követelményei (Műhelyfoglalkozás) (2010) BMK Budapest
- A Magyar Közművelődés Szakpolitikai Koncepciója
- Tóbiás László (1997): Civil lehetőségek a közművelődésben, Agroinform Kiadó Budapest
- Tomka Miklós (1998): Egyház és civil társadalom In: Vigilia
- A József Attila Művelődési Ház alapító okirata, szervezeti és működési szabályzata, 2016. évi szakmai beszámolója
- Göd Városi Könyvtár honlapja, dokumentumai
- Gödi Körkép 2017.évi számai
- Göd Városi Televízió műsorai (YouTube)
- Göd Város Önkormányzata Képviselő-testületének 23/2017. (VIII. 1.) önk. rendelete a településfejlesztéssel, településrendezéssel kapcsolatos kérdésekről
- Göd Város Önkormányzatának 9/2015. (IV. 30.) sz. rendelete a helyi kitüntetésekről
- Göd Város Önkormányzata 11/2002. (IV. 23.) sz. Ök rendelete az önkormányzatok közművelődési feladatairól, a helyi közművelődési tevékenység támogatásáról
- Göd Város Önkormányzata Képviselő-testületének 36/2013. (XII. 21.) Ök. rendelete A civil szerveződések támogatásáról, elszámolásáról és mindezek nyilvánosságáról
- Göd Város Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2015. (IV. 30.) Ök. rendelete a helyi kitüntetésekről
- Gödi Emlékpontok Tanösvény (Kerékpáros Kulturális Körút)

Tapodi Katalin
közművelődési szakértő